

« ΕΜΒΟΛΙΑ ...ΙΣΤΟΡΙΑΣ.....ΜΑΚΡΑΣ|ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ »

26.10.2023

Περί Εθνικής Εταιρείας.....130 χρόνια πριν

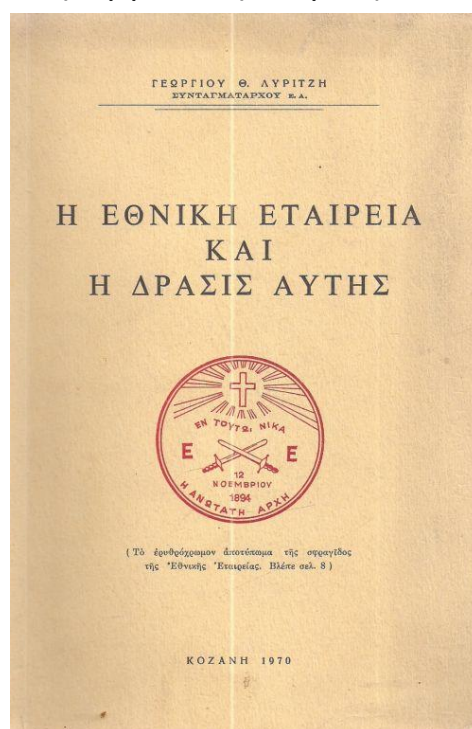
Δρ. Γεωργίου Γεωργαδάκη

χειρουργού-γυναικολόγου-μαιευτήρα (ggeorgad @gmail.com)

Το όνομα **Εθνική Εταιρεία** έφερε ελληνική μυστική οργάνωση, κυρίως από στρατιωτικούς, που συστάθηκε στην **Αθήνα** τον Μάιο του **1894**, (κατ' άλλους από 15 χαμηλόβαθμους αξιωματικούς στις **12 Νοεμβρίου** του **1894**), με την πρώτη τότε απλή επωνυμία «**Εταιρεία**».

Στις **4 Σεπτεμβρίου** του **1895** τροποποιήθηκε το καταστατικό της και μετονομάσθηκε σε «**Εθνική Εταιρεία**». Απευθυνόμενη προς τους Έλληνες «**εν ονόματι του Θεού και της Πατρίδος**» φερόμενος κύριος σκοπός της, όπως καταγράφεται στο καταστατικό του 1895,

ήταν «**η αναζωπύρωση του εθνικού φρονήματος, η επαγρύπνηση επί των συμφερόντων των δούλων Ελλήνων**» και η «**προπαρασκευή της απελευθέρωσης αυτών δια πάσης θυσίας**»^[1]. Βαθμιαία όμως μέσα σε μία ατμόσφαιρα αγωνίας και εκνευρισμού, παρά το φλογερό και άδολο πατριωτισμό των μελών της, μεταβλήθηκε σε «**κράτος εν κράτει**»^[1]. Κάτω από έντονο συναισθηματικό φόρτο, εξερχόμενη των ορίων της λογικής και

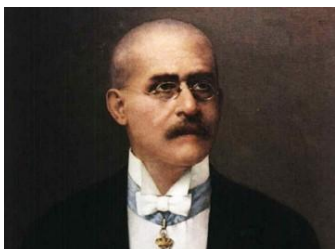
της πραγματικότητας, έπαιξε τελικά **ιδιαίτερα αρνητικό ρόλο**, κατά τα γεγονότα λίγο πριν τον [Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897](#).

Οργάνωση[\[Επεξεργασία | επεξεργασία κώδικα\]](#)

Η Εθνική Εταιρεία οργανώθηκε κατά το σύστημα της [Φιλικής Εταιρείας](#) σε συνδυασμό με το **αυστηρό απόρρητο τυπικό των [Τεκτόνων](#)**^[2]. Συστήθηκε την **άνοιξη του 1894**, αποτελούμενη αρχικά από 14 μέλη και αποκλείοντας από αυτή αξιωματικούς με **βαθμό ανώτερο του υπολοχαγού**. Η αρχή αποδοχής μόνο χαμηλόβαθμων αξιωματικών **παραβιάστηκε πολύ γρήγορα**. Τα πρώτα στελέχη της προέρχονταν από παλαιότερη οργάνωση που έφερε το όνομα «**Εθνική Άμυνα**» που είχε δράσει στη Κρήτη και τη Θεσσαλία, την οποία και είχε διαλύσει ο [Χ. Τρικούπης](#) το [1882](#)^[2]. **Ιδρυτές**^[2] της **Εθνικής Εταιρείας**, όπως αποδείχθηκε αργότερα, ήταν **οι στρατιωτικοί Χρ. Σολιώτης, Πέτρος Λυκούδης, Νικόστρατος Καλομενόπουλος και Αλ. Σοφιανός**, οι οποίοι και τη **συνέστησαν το 1894**. Ακολούθησε μύηση και άλλων αξιωματικών αλλά και προσώπων που κατείχαν εξαιρετικές θέσεις στην τότε Αθηναϊκή κοινωνία όπως καθηγητές, δικαστικοί κ.λπ. Στην ομάδα πρωτοστάτησαν οι **Λ. Φωτιάδης, Γ. Σουλιώτης, Κ. Πάλλης, και [Παύλος Μελάς](#)**, ενώ οι πλέον ενεργοί πυρήνες της βρίσκονταν στο Άργος και το Ναύπλιο. Τμήμα της εταιρείας στο Ναύπλιο ίδρυσε ο [Ιωάννης Μεταξάς](#). Μέχρι το Σεπτέμβριο του 1895, η Εθνική Εταιρεία διέθετε εξήντα μέλη και με νέο καταστατικό που συντάχθηκε το ίδιο έτος συγκροτήθηκε ενδεκαμελές συμβούλιο.

Μέσα σε δύο χρόνια, η **Ε.Ε. απέκτησε μεγάλη ισχύ, με τη μύηση της πλειονότητας των αξιωματικών τόσο του στρατού ξηράς, όσο και του ναυτικού, καθώς και πολλών πολιτευτών και μεγάλου μέρους δημοσιοϋπαλληλικού και δικαστικού ακόμα κλάδου**. Κατάφερε να προσελκύσει σημαντικούς παράγοντες της δημόσιας ζωής, καθώς και

διανοούμενους ή καλλιτέχνες της εποχής, όπως ο [Ανδρέας Καρκαβίτσας](#), ο [Γρηγόριος Ξενόπουλος](#), ο [Νικόλαος Λύτρας](#), ο [Κωστής Παλαμάς](#), ο [Νικόλαος Πολίτης](#) και άλλοι^[1]. Χάρη, στο μυστήριο που την περιέβαλλε και την «**αόρατη δύναμη**» της «**Υπέρτατης Αρχής**» της, (όπως έλεγαν τότε), η εταιρεία επεκτάθηκε και εκτός των τότε συνόρων, στις ελληνικές παροικίες του εξωτερικού, εξασφαλίζοντας έτσι τεράστια οικονομικά μέσα αλλά και ασφαλώς εξίσου μεγάλη ηθική επιρροή. Την Άνοιξη του 1896 η **Εθνική Εταιρεία**, αριθμούσε ήδη, 56 παραρτήματα σε διάφορες ελληνικές πόλεις της τότε Ελλάδας, (που σημαίνει σχεδόν σε όλες), με 83 υποοργανώσεις στις ελληνικές κοινότητες του εξωτερικού^[3], ενώ ο συνολικός αριθμός των μελών της υπολογίζονταν σε 3.185 ενεργά μέλη^[3]. Με την υποστήριξη όμως και άλλων παρεμφερών πατριωτικών ομίλων καθώς και πολιτικών προσώπων ιδίως της αντιπολίτευσης, όπως π.χ. το προσωπικό κόμμα του Ράλλη, **άσκησε εντονότατη πίεση και κριτική στη τότε κυβέρνηση του Δεληγιάννη**. Έτσι η Εταιρεία αυτή μεταβλήθηκε σιγά - σιγά σε «**κράτος εν κράτει**», ενώ, οι δραστηριότητές της επεκτάθηκαν εκτός της Κρήτης στη Μακεδονία και την Ήπειρο. Ενίσχυσε ηθικά και υλικά την Κρητική Επανάσταση του 1896 και πράγματι **αντέταξε κατά της διείσδυσης της Βουλγαρικής Εξαρχίας στη Μακεδονία**, (που ήταν τμήμα ακόμη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας), **πολλά αντιαναρκτικά σώματα**.

Το [1896](#) πρόεδρος της Εταιρείας ανέλαβε ο ιστορικός και καθηγητής **Σπ. Λάμπρος**, μη κοινοποιήσιμος στα μέλη,

που πίστευαν σε κάποια «**υπέρτατη Αρχή**». Η σφραγίδα της Εταιρείας, που φέρονταν στα διάφορα ψηφίσματα, προσκλητήρια κ.λπ. έφερε στο άνω ημικύκλιο τον 16άκτινο ισόκερο σταυρό με τη ρήση από κάτω «ΕΝ ΤΟΥΤΩ

ΝΙΚΑ», στο δε κάτω ημικύκλιο έφερε χιαστί δύο ξίφη μεταξύ των γραμμάτων Ε Ε (κεφαλαία) και κάτω δε απ' αυτό, επί της περιφέρειας τις λέξεις «**Η ΑΝΩΤΑΤΗ ΑΡΧΗ**».

Η εταιρεία εξασφάλιζε έσοδα, μέσα από **τακτική εισφορά των μελών της, που είχε καθοριστεί στο ποσό των τριών δραχμών μηνιαίως**. Άλλες έκτακτες εισφορές γίνονταν επίσης δεκτές, προερχόμενες κυρίως από μέλη του εξωτερικού, οι οποίες συγκέντρωναν τελικά ποσό **σημαντικότερο εκείνου των τακτικών εισφορών**. Σημαντικά ποσά αντλούνταν επίσης μέσα από φανερούς εράνους στο εξωτερικό. **Πολύτιμη για την εταιρεία ήταν η εισφορά από την κοινότητα της Αιγύπτου και ειδικότερα από το παράρτημα της Αλεξάνδρειας**^[4].

Πρώτη εμφάνιση[[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Η πρώτη επίσημη εμφάνισή της, και μάλιστα με διεθνή τότε αντίκτυπο^[5], ήταν το **πανελλήνιο μνημόσυνο**, που οργάνωσε την Κυριακή **1 Νοεμβρίου του 1896** για τη **μνήμη Ελλήνων πατριωτών**, που είχαν σκοτωθεί σε διάφορες **ανεπιτυχείς μέχρι τότε εξεγέρσεις** στη [Μακεδονία](#) και [Ήπειρο](#). Το μνημόσυνο αυτό τελέσθηκε σε όλες τις εκκλησίες της ελληνικής επικράτειας και όχι μόνο, αλλά και όπου υπήρχε τότε [απόδημος Ελληνισμός](#) όπως στην [Αλεξάνδρεια](#), τη [Βενετία](#), τη [Βιέννη](#), την [Κριμαία](#), το [Λονδίνο](#), ακόμα και στη [Νέα Υόρκη](#). Την ημέρα εκείνη **οι ιερείς διάβασαν ειδική επιμνημόσυνη προσευχή όπου όλο το εκκλησίασμα έλαβε μέρος γονατιστό και με ευλάβεια**.

Στη πραγματικότητα όμως, **η δράση της ξεκίνησε από το Θέρος του 1896** όταν συγκρότησε τις πρώτες **αντιανταρτικές ομάδες κατά των συμμοριών των Βούλγαρων κομιτατζήδων**, που δρούσαν από την Άνοιξη του ίδιου έτους σε **βάρος των ελληνογενών πληθυσμών της Μακεδονίας** προβαίνοντας σε

ληλασίες, σφαγές και άλλα φοβερά έκτροπα προκειμένου να τους υπαγάγουν στη [Βουλγαρική Εξαρχία](#), αντί του Πατριαρχείου, μετά την άρνηση του [Σουλτάνου](#) για **παραχώρηση και νέων επισκοπών** (μητροπόλεων).

Τα πρώτα αυτά σώματα, **δεν πέτυχαν σπουδαία πράγματα**, είτε από κακή οργάνωση, είτε και με προδοσίες, όπου **γρήγορα και διαλύθηκαν**, πλην όμως ο ηρωισμός τους συγκλόνισε τη κοινή γνώμη και εμπύχωσε το εθνικό φρόνημα. Επ' αυτών ακολούθησαν τα διάφορα μνημόσυνα και εκτενή δημοσιεύματα μαχών, (κάποιων ακόμη και φανταστικών), προκειμένου έτσι να εμπνεύσουν την εμπιστοσύνη προς την Εθνική Εταιρεία.

Δράση[\[Επεξεργασία | επεξεργασία κώδικα\]](#)

Ένας από τους βασικούς σκοπούς της εταιρείας ήταν η **διενέργεια εράνων για αγορά οπλισμού που προοριζόταν όπου θεωρούσε αναγκαίο**. Πολλές από τις ενέργειές της παρέμεναν μυστικές στα διάφορα τμήματά της, ενώ ακολουθούνταν ειδικά μέτρα ασφαλείας. Εν γένει **απέδιδε μεγάλη σημασία στη συλλογή πληροφοριών**. Ανέπτυξε **σύστημα αστυνόμευσης και μια ιδιαίτερη υπηρεσία που εκτελούσε χρέη αντικατασκοπείας**^[6]. Από τον Ιανουάριο του [1897](#), η δράση της **Εθνικής Εταιρείας**, άρχισε να παίρνει χαρακτήρα ακόμα και διοίκησης του κράτους με σαφή αντικυβερνητικό και αντικαθεστωτικό χαρακτήρα μη **ελεγχόμενο αφενός**, αλλά και να προβάλλεται ως πραγματικό εμπόδιο στις απόρρητες διασυμμαχικές δεσμεύσεις με τις οποίες κινούνταν η **ελληνική διπλωματία**.

Ειδικότερα από τις αρχές του 1897 το [Κρητικό Ζήτημα](#) άρχισε να περιπλέκεται ακόμη περισσότερο λαμβάνοντας διεθνείς διαστάσεις. Αιτία αυτής της περιπλοκής ήταν οι ατυχείς ενέργειες του Σουλτάνου, [Αμπντούλ Χαμίτ Β΄](#), που αντί να σταθεί ως Ηγεμόνας υπεράνω των εθνολογικών και

θρησκευτικών διαφορών των υπηκόων του, παρασυρόμενος πιθανώς από κακούς συμβούλους, άρχισε να ενεργεί υπό καθαρά θρησκευτικό πάθος. Έτσι μετά την τραγική σφαγή των Αρμενίων που σημειώθηκε στην Κωνσταντινούπολη, (από την οποία και χαρακτηρίστηκε ο «**αιμοσταγής Σουλτάνος**»), προκειμένου, αφενός ν' αποφύγει την επέμβαση των **Μεγάλων Δυνάμεων**, και αφετέρου να τονώσει το φανατισμό του μουσουλμανικού όχλου, που και αυτόν κάποιοι κύκλοι τον παρακινούσαν, σε αντιπερισπασμό, ενίσχυσε τους Τουρκοκρήτες με **ένοπλα τμήματα που οδήγησαν σε νέες μεγάλης έκτασης ταραχές σε βάρος των Ελληνοχριστιανών της Κρήτης, με σφαγές και λεηλασίες**.

Η είδηση της **σφαγής αυτής των Κρητών**, ήταν επόμενο να προκαλέσει **θύελλες αντιδράσεων στην Ελλάδα**. Και ενώ, η αντιπολίτευση εξαπέλυε μύδρους κατά της κυβέρνησης, ακόμη και του Βασιλιά για προδοσία, λόγω απραξίας, η **Εθνική Εταιρεία μετατράπηκε αιφνίδια ως ο κυρίαρχος εκπρόσωπος και καθοδηγητής της κοινής γνώμης**, οργανώνοντας συλλαλητήρια, εκδίδοντας ψηφίσματα, φανατίζοντας και εξωθώντας τον λαό για πόλεμο. Μάλιστα μέσα σ' εκείνη **τη ψύχωση και του άκρατου ενθουσιασμού**, του έτους αυτού, **οι διοικούντες την Εταιρεία και κατευθύνοντες τα μέλη της άρχισαν να διασπείρουν διάφορες φαντασιώσεις και απίθανα ψεύδη μέχρι και απάτης**. Τέτοια εκπληκτικά ήταν για παράδειγμα, μεταξύ των άλλων, ότι **μέλη της βρίσκονται ήδη στη Κωνσταντινούπολη έτοιμοι να την ανατινάξουν, ή έχουν διεισδύσει στο σουλτανικό ανάκτορο του Γιλντίζ, σε συνεννόηση με τούρκους, περιμένοντας το σύνθημα για να δολοφονήσουν τον Σουλτάνο, κ.ά. παρόμοια** που, αν και **παιδαριώδη**, ο κόσμος όμως τα πίστευε και ενδυνάμωνε έτσι επικίνδυνα τις τάξεις της, φορτίζοντας και τη γενική ατμόσφαιρα της εποχής.

Η τότε Κυβέρνηση [Θ. Δηληγιάννη](#) βρισκόμενη σε αδυναμία γνώσης της πλήρους έκτασης της οργάνωσης αυτής, αλλά και προ του **επαπειλούμενου κινδύνου εμφυλίου**, μη προβλέψιμου μεγέθους, εκ του δεσμευτικού όρκου που είχαν δώσει τα μέλη της, σε περίπτωση που θα επιχειρούσε να την πλήξει, προτίμησε να υποκύψει και να **υιοθετήσει**, έστω και μερικώς την υποδεικνυόμενη απ' αυτή πολιτική στο [Κρητικό ζήτημα](#). Έτσι απέστειλε ναυτική μοίρα υπό την ηγεσία του ναυάρχου [Α. Ράινεκ](#) και του [Πρίγκιπα Γεωργίου](#), καθώς και μικτό ένοπλο απόσπασμα υπό τον [Τιμολέοντα Βάσσο](#) με τα οποία και προσπάθησε να **επιβάλει ναυτικό αποκλεισμό της Κρήτης από τουρκικές ενισχύσεις** καθώς και **την επιβολή της τάξης**, παρά την αντίθετη θέση των [Μεγάλων Δυνάμεων](#) και στη συνέχεια τη γενική επιστράτευση, όταν αρνήθηκε ο Σουλτάνος την πρόταση της Ελλάδας για διενέργεια **δημοψηφίσματος**, με αποτέλεσμα την εμπλοκή σε **πολεμική σύρραξη**, γνωστότερη ως [Ελληνοτουρκικός Πόλεμος \(1897\)](#).

Τα μεσάνυχτα της [28ης Μαρτίου](#) του [1897](#) **2.600** εξοπλισμένοι από την οργάνωση αυτή **άτακτοι**, διέσχισαν την ελληνοτουρκική μεθόριο στο «**Μέτωπο Θεσσαλίας**» και **επιτέθηκαν κατά των τουρκικών θέσεων προσφέροντας έτσι στις τουρκικές μεραρχίες** ίσως, **την αφορμή για τη κήρυξη του πολέμου**. Απ' ότι όμως **ιστορικά αποδείχτηκε** το πέρασμα αυτό των **ατάκτων δεν ήταν η αφορμή** δεδομένου ότι ο Τούρκος αρχιστράτηγος [Ετέμ Πασάς](#), έλαβε σχετική εντολή από τον Σουλτάνο, και έδωσε **διαταγή επίθεσης** **μία εβδομάδα μετά την υπό του ίδιου, καταστολή των ατάκτων**. (Δείτε σχετικά [εισβολή των ατάκτων](#)).

Η **αποτυχία** όμως του πολέμου, και η **υποχώρηση που ακολούθησαν**, **ή καταστροφή όπως χαρακτηρίστηκε τότε**, υπήρξαν αρκετά, όχι μόνο να μειώσουν το γόητρο της **Εθνικής Εταιρείας**, η οποία και **θεωρήθηκε ως ο**

κύριος αίτιος του ατυχούς εκείνου πολέμου, αλλά και να καταστεί ο «[αποδιοπομπαίος τράγος](#)», με το κύρος της στους κόλπους του λαού να έχει καταρρακωθεί. Ο καταμερισμός των ευθυνών της, ανατέθηκε σε ανακριτική επιτροπή της Βουλής, η οποία όμως λόγω διάλυσης του Σώματος δεν έφερε σε πέρας τη αποστολή της (με πιθανό λόγο τον μεγάλο αριθμό εμπλοκής πολιτικών προσώπων).

Επεισόδιο στο Πατριαρχείο [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Μία από τις **ατυχέστερες και επικίνδυνες εμπνεύσεις και αποφάσεις της Εθνικής Εταιρείας**, η ακρότητα της οποίας ξέφευγε κάθε λογικής ήταν η **διάδοση περί εμπρησμού** της [Κωνσταντινούπολης](#) και του **ανακτόρου του Γκιλντίζ**, (Παρόμοιες λέγονταν και για τη [Σμύρνη](#) και τη [Θεσσαλονίκη](#), που όμως τίποτα εξ αυτών δεν έγινε ποτέ γνωστό).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Άνθιμος Ζ΄

Ειδικότερα όμως, για την **Κωνσταντινούπολη**, υπάρχουν τα ακόλουθα στοιχεία: Την εποχή εκείνη **κάποιος εκπρόσωπος** (με συστατική επιστολή) της **Εταιρείας** επισκέφθηκε την ελληνική πρεσβεία της **Κωνσταντινούπολης**, όπου πρέσβης ήταν ο [Νικόλαος Μαυροκορδάτος \(1837-1903\)](#) και Γραμματέας ο γαμπρός του (από την κόρη του), [Γεώργιος Μπαλτατζής](#) (ένας εκ των έξι που τουφεκίστηκαν το 1922 - [Δίκη των έξι](#)), τους οποίους, αφού προηγουμένως τους μύησε στους σκοπούς της εταιρείας στη συνέχεια ζήτησε να του χορηγήσουν συστατική επιστολή, προκειμένου να τον δεχθεί επίσημα ο [Οικουμενικός Πατριάρχης](#).

Πράγματι ο τότε Οικουμενικός [Πατριάρχης Άνθιμος Ζ΄](#), τον δέχθηκε σε ακρόαση, παρισταμένου και του **Μέγα πρωτοσύγκελου Χρυσόστομου** (μετέπειτα επισκόπου Σμύρνης). Μετά τη λήξη της ακρόασης ο **Άνθιμος** δεν απάντησε στα ανούσια εκείνα σχέδια, ζητώντας πίστωση μιας δύο ημερών να το σκεφθεί. Στη συνέχεια όμως, ο **Πατριάρχης δήλωσε** στον **Πρωτοσύγκελο**: *«αυτός ο δάσκαλος, (κατά το πραγματικό επάγγελμα του εκπροσώπου της Ε.Ε), θέλη απολύση καθ' ημάς συμφοράς ομοίας τας των Αρμενίων και είμαι υποχρεωμένος να τον καταγγείλω εις την αστυνομίαν ίνα εξελαθή εντεύθεν»*. Τότε ο **Χρυσόστομος**, που ίσως να μη γνώριζε εκτενώς περί της οργάνωσης συμβούλευσε τον **Πατριάρχη να μη προβεί σε τέτοια ενέργεια**, που ενδεχομένως με **τις επιστολές της ελληνικής πρεσβείας κατά την ανάκριση, να ενοχοποιούταν και η πρεσβεία με απροσδιόριστες περιπλοκές**. Έτσι αντ' αυτού και κατ' εντολή του Πατριάρχη ο **Χρυσόστομος συνέταξε αμέσως απόρρητη επιστολή προς πρεσβεία, απειλώντας, πως αν εντός του πρώτου ημερονυκτίου δεν αναχωρούσε από Κωνσταντινούπολη, ο εκπρόσωπος της ΕΕ, ο πατριάρχης θα καταγγείλει αυτόν στις Αρχές**, προκειμένου ν' αποσοβήσει, τον εκ της μωρίας αυτού απειλούμενο κατά της πόλης και του έθνους **γενικότερα όλεθρο**. Πράγματι την επόμενη ημέρα ο μυστηριώδης εκείνος **«προσηλυτιστής»** εγκατέλειψε την Κωνσταντινούπολη.

Όταν δε αυτός έφθασε στην Αθήνα, **οι ιθύνοντες της Εταιρείας διέδιδαν αντίθετα πως από ημέρα σε ημέρα θα σημειωθούν εμπρησμοί στη Κωνσταντινούπολη και πως θα δολοφονηθεί και ο Σουλτάνος**. Ίσως στο φόβο των απειλούμενων εξελίξεων αυτών, και η Πρεσβεία της Κωνσταντινούπολης να ενημέρωσε σχετικά την κυβέρνηση και τον Βασιλιά Γεώργιο.

Επεισόδιο με τον Γάλλο υπουργό [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Ο υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας Γ. Ανοτώ - 1896

Ένα άλλο εξίσου, σημαντικό επεισόδιο, που **δημιούργησαν** οι **ακρότητες των διαδόσεων** της «**διαβόητης Εταιρείας**», που λίγο έλειψε να τινάξει στον αέρα τις **μυστικές διπλωματικές επαφές**, που είχε ο **Βασιλιάς Γεώργιος** και η **Κυβέρνηση Θ. Δηλιγιάννη** ήταν το περιστατικό με τις δηλώσεις του Γάλλου υπουργού εξωτερικών **Γαβριήλ Ανοτώ**.

Το όλο θέμα ξεκίνησε από το καλοκαίρι του **1896**, όταν ο **Γεώργιος**, έκανε περιοδεία στην Ευρώπη για **τουρισμό και λουτροθεραπείες**, όπως επίσημα δηλώθηκε, **διαμένοντας όμως πάντα κοντά στα ανάκτορα των ευρωπαϊκών πρωτευουσών επιχειρώντας μυστικές επαφές**. Όμως η κοινή γνώμη βλέποντας μόνο τα εξωτερικά φαινόμενα των επισκέψεων εκείνων, θεωρούσε ότι ο βασιλιάς **αδιαφορούσε τελείως**, για τα εθνικά θέματα.

Στον αήθη πόλεμο των εντυπώσεων της Εταιρείας και η Σάρα Μπερνάρ

Όταν μάλιστα έφθασε στην Αθήνα σχετικό τηλεγράφημα ότι ο **Γεώργιος**, παρακολούθησε στο Παρίσι μία θεατρική παράσταση, χωρίς ν' αναφέρεται μαζί με ποιόν, και στη συνέχεια συνάντησε την πρωταγωνίστρια **Σάρα Μπερνάρ**, στο καμαρίνι της, **εξήγειρε ακόμη περισσότερο την αγανάκτηση**, ακόμη και των φιλοβασιλικών. Τότε ο **Δ. Ράλλης** σε συνεδρίαση της Βουλής, φώναζε στον πρωθυπουργό: «**Τι θέλει ο Βασιλεύς εν Παρισίοις αφού η θέση αυτού είναι εν Βάμω;**» (= όπου η έδρα της επαναστατικής κυβέρνησης της Κρήτης). Βέβαια **ο πρωθυπουργός που γνώριζε δεν απαντούσε**. **Ανέλαβε όμως τότε η εθνική εταιρεία την οργάνωση**

ενός μεγάλου συλλαλητηρίου στους δρόμους της Αθήνας με το σύνθημα – κραυγή «**εν Βάμω – εν Βάμω**».

Την εποχή εκείνη η Γαλλία αν και **συνταράσσονταν** με την υπόθεση Ντρέιφους, στην εξωτερική της πολιτική, ακολουθούσε εκείνη του Τσάρου. Ο **Γεώργιος** τότε, **προωθούσε**, δια των μυστικών του επαφών, ως **προσωρινή λύση του Κρητικού προβλήματος**, την πρόταση του Τσάρου, για τη **δημιουργία αυτόνομη ηγεμονία**, με την ανάληψή της, υπό τον **δευτερότοκο πρίγκιπα Γεώργιο**. Τη θέση αυτή, ασπάστηκε ο Γάλλος υπουργός **Ανοτώ**, που **προσφέρθηκε να μεταφέρει στη γαλλική βουλή ως επίσημη θέση πίεσης**, προς τον **Σουλτάνο**, ως **μοναδική εγγύηση του ελληνικού χριστιανικού στοιχείου της Κρήτης και της τήρησης των προβλεπομένων μεταρρυθμίσεων**.

Ο 'Κάιζερ' Γουλιέλμος Β', το 1888.

Μόλις οι δηλώσεις αυτές του **Γ. Ανοτώ** στη **γαλλική βουλή** έγιναν γνωστές στην Αθήνα, **νέες διαδηλώσεις ξέσπασαν**, κατά της Γαλλίας και του Βασιλιά, όπου κατά τα δημοσιεύματα του υπό την **Εταιρεία** εμπνεόμενου τύπου, φέρονταν να **μηχανεύονταν την αποκατάσταση των πριγκίπων ως ηγεμόνων και όχι την ένωση**, που θα έπρεπε **τελικά να ζητηθεί με πόλεμο και μόνο με πόλεμο**. Οι αποκαλύψεις όμως αυτές, **εξώθησαν τις άλλες Ευρωπαϊκές δυνάμεις, ιδιαίτερα τη Γερμανία και Αυστροουγγαρία, κατά της Ελλάδας**.

Έφθασε μάλιστα ο Κάιζερ Γουλιέλμος Β΄ της Γερμανίας, στο **απρεπές εκείνο επίπεδο για ηγεμόνα**, να περιέρχεται ο ίδιος μία προς μία τις πρεσβείες

του [Βερολίνου](#), ως κατώτερος διπλωματικός εκπρόσωπος, εξορκίζοντας τις κυβερνήσεις αυτών και καλώντας αυτές, όπως «**λαλήσωσι προς την Ελλάδα δια του στόματος των κανονίων**», (κοινώς: «να μιλήσουν τα κανόνια»), τινάζοντας έτσι κάθε πολιτική και ηθική γοητεία του τίτλου του, προκειμένου να προωθήσει την προβαλλόμενη ως αναγκαία, την παρουσία του στη [Βαλκανική](#) και τη Μεσόγειο, **θέση την οποία ήδη κατείχε με τη διείσδυσή του** στην [Οθωμανική Αυτοκρατορία](#).

Παρά ταύτα, ιστορικά τουλάχιστον όπως αποδείχθηκε, **ουδεμία άλλη**, από τις [Μεγάλες Δυνάμεις](#), εκτός της **Αυστροουγγαρίας**, έδωσε ιδιαίτερη σημασία και έμφαση στις κινήσεις και στις προτροπές του Κάιζερ, αντιλαμβανόμενες πολύ καλλίτερα **τους απώτερους σκοπούς του**. Μάλιστα συνέβη το ακριβώς αντίθετο, **να τον αποτρέψουν από τα σχέδιά του**.

Διάλυση [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

Έτσι η **Εθνική Εταιρεία** διαλύθηκε το [1899](#) αφού παρέδωσε, στο Εθνικό Σκοπευτήριο, όλο το υπό κατοχή της πολεμικό υλικό που κατείχε, καθώς και το ποσόν των τότε 300.000 δραχμών εκ της περιουσίας που παρουσίασε ότι **διέθετε**.

Ο όρκος των μελών [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

- Παρατίθεται ο **όρκος των μελών της Εθνικής Εταιρείας**, (εμφανείς το πνεύμα και οι σκοποί), που έδιναν κατά την ένταξή τους σ' αυτήν:

Ορκίζομαι

εις το ιερόν ευαγγέλιον

Πίστιν εις την αγαπητήν Πατρίδα

και εις το μεγαλείον της

και ότι η δόξα της θα είναι

ο παντοτεινός λογισμός μου.

Ορκίζομαι

να φυλάξω μυστικές μέχρι του τάφου μου

τας ενεργείας της Εταιρείας

και να μη ζητώ ποτέ να μάθω

ούτε ποιοι την Κυβερνούν

ούτε πως Κυβερνάται

Ορκίζομαι

να χύσω το αίμα μου,

αν διαταχθώ, προς απελευθέρωσιν

των σκλαβωμένων αδελφών μου

και να προσφέρω ότι δύναμαι, χάριν του

Αγίου σκοπού της "Εθνικής Εταιρείας".

[**Σχόλιο Γ.Γ.** : Διαβάζοντας, ο σημερινός αναγνώστης, τα **γεγονότα** αυτά που έγιναν πριν από 150 χρόνια, έχει θαρρώ, τη **αίσθηση**, σε πολλά σημεία, πως **αναφέρονται** σε **όσα σήμερα βιώνουμε**, ως πολίτες, της σημερινής Ελλάδας και όχι μόνο. Με μόνη **κραυγαλέα διαφορά**, την **παντελή απουσία σήμερα , αγάπης, έγνοιας και κυρίως πρόθεσης θυσιαστικής διακονίας**, για **ότι μπορεί να σημαίνει για τους νεοέλληνες**, η λέξη « **Πατρίδα** ».]

Σχόλια [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

- Ο [Ιωάννης Μεταξάς](#) αναφέρει στο ημερολόγιό του **το πανελλήνιο εκείνο μνημόσυνο ευνοϊκά**, συμπληρώνοντας αποκαλυπτικά:

«Όλη η Ελλάς χθες γονατισμένη, παρεκάλει τον Θεόν δια την Μακεδονίαν. Μνημόσυνα παντού. Ο ανεξάρτητος τύπος δίνει εις το γεγονός την πολιτικήν του διάστασιν. Ο κυβερνητικός τύπος σιωπά. Η Εταιρεία μας επεβλήθη και παρουσιάζεται ακαταγώνιστος. Πρέπει τώρα να εργασθούμε διότι την Άνοιξη το

κίνημα θα επεκταθεί.» (Ηερομηνία εγγραφής 21 Οκτωβρίου 1896, - παλ. ημερολόγιο).

- Γενικά με την **Εταιρεία** και τη **σχέση της με τ' Ανάκτορα** ο δημοσιογράφος **Στέφανος Στεφάνου** έγραφε στην εφημερίδα **Ελεύθερον Βήμα** στις 16 Μαρτίου 1927, (30 χρόνια μετά, όταν είχε εκπέσει η Βασιλεία, χωρίς ν' αναφέρει στοιχεία ή πηγές): «**Η Εθνική Εταιρεία υπήρξεν ένας τεράστιος οργανισμός. Η σπουδαιότερα των ανευθύνων οργανώσεων από της εποχής της ιδρύσεως του ελληνικού κράτους. Επήγασεν εκ νοσηρού πατριωτισμού. Απέβη κολοσσιαία δύναμις. Κατέστησεν την κυβέρνησιν της χώρας υποχείριον των σκοπών της και το Στέμμα αιχμάλωτον των σχεδίων της. Επίστευε δηλαδή μάλλον ότι είχε αιχμαλωτίσει το Στέμμα, χωρίς να υποπτεύεται ότι το Στέμμα εγνώριζε κάλλιστα, τον τρόπον και τον σκοπόν της συστάσεώς της και χωρίς να φαντάζεται ότι εξυπηρετούσε τα σχέδια του Στέμματος, το οποίον ενόμιζε τάχα ότι έτρεμε...**». Ιστορικά η άποψη αυτή είναι ανακριβής, **δεν βρέθηκε κανένα στοιχείο που να συνηγορεί περί αυτού**. Χαρακτηριστική η εποχή που δημοσιεύτηκε, με προφανείς τους λόγους.
- Ο **Κορδάτος** στο έργο του *Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος*, τόμ. 4ος, σελ. 561, εκφράζει την άποψη πως: «**Είναι όχι πιθανό, αλλά βέβαιο, ότι πίσω από τα ηγετικά στελέχη της Εθνικής Εταιρείας ήταν πράκτορες της Γερμανίας. Αυτοί πιθανόν άμεσα ή έμμεσα είχαν πλησιάσει και τον Δ. Ράλλη και του ενέπνευσαν την πολεμοκαπηλεία**». Η άποψη αυτή, που **βασίζεται κυρίως στην αποδεδειγμένα τότε προσπάθεια της Γερμανίας, δια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, να καταστεί κυρίαρχη δύναμη στη Μεσόγειο**, κρίνεται, με πολλά νεότερα στοιχεία, που είδαν το φως της δημοσιότητας ^[εγκρεμεί παραπομπή] **αναμφισβήτητα αληθής**.

Παραπομπές [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

1. ↑ [Άλμα πάνω, στο:1,0 1,1 1,2](#) *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους* ΙΔ', σελ. 97
2. ↑ [Άλμα πάνω, στο:2,0 2,1 2,2](#) *Επίτομος Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*
3. ↑ [Άλμα πάνω, στο:3,0 3,1](#) [Ντάγκλας Ντέικιν](#): *Η Ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*

4. [↑](#) Ιστορία του Ελληνικού Έθνους ΙΔ', σελ. 98
5. [↑](#) Κ. Rose: *Με τους Έλληνες στη Θεσσαλία*
6. [↑](#) Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, ΙΔ', σελ. 97

Δείτε επίσης [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

- [Σκοπευτική Εταιρεία](#)
- [Ελληνισμός \(εταιρεία\)](#)
- [Μακεδονική αλληλεγγύη](#)

Πηγές [[Επεξεργασία](#) | [επεξεργασία κώδικα](#)]

- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμ. ΙΔ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1978
- [Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος](#): *Επίτομος Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, σσ. 864-865
- *Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Ηλίου*, τόμ. 6ος, σελ. 384
- *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. Θ', σσ. 724-725.
- [Σπυρίδων Μαρκεζίνης](#): *Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος*, τόμ. 2ος, σελ. 275
- Κ. Rose: *Με τους Έλληνες στη Θεσσαλία* [With the Greeks in Thessaly], London 1897.
- [Ντάγκλας Ντέικιν](#): *Η Ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, (μτφρ. Α. Ξανθόπουλου), ΜΙΕΤ, Αθήνα 1984, σελ. 229.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%95%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1

 Επιλογή, μετάφραση, διαμόρφωση, σχόλια, ανάρτηση-προώθηση, ...[εμβολιασμός](#),
Δρ. Γεωργίου Γεωργαδάκη, ιατρού (ggeorgad@gmail.com), Βόλος.

